

FAKTA

Neustadt

● **Vandra från Altstadt** över Augustusbrücke till Neustadt som skonades från de allierades värsta bombträder. Du kan inte undvika den ganska träiga rytterstatyn (konstnären var en kanonsmed) täckt med bladguld som föreställer August den starke. Promenera upp för den av plataner kantade Hauptstrasse där arkitekturen påminner om både den kommunistiska eran och biedermeier. Neustadt är utom vidare Dresdens trevligaste shoppingområde. Här hittar man kaféer, flera konsthantverkare, en saluhall och många lite udda butiker med unika plagg. Pfunds Molkerei (Bautner Strasse 79) bekläddes 1891 med sirliga kakel som skildrar kossor, putti och småbarn i färd med att tillverka mejeriprodukter. Butiken och kaféet är ett paradiset för folk med seri-

← **I VENETIANSKT LJUS.** I Bernardo Bellettos berömda målning i Gemäldegalerie Alte Meister förstår man varför Dresden kallats Elbes Florens. FOTO: ELKE ESTEL

→ **I DAG.** Dresdenborna tillbringa en stor del av sin fritid längs Elbes stränder. FOTO: ALBERT EHRNROOTH

↓ **TRIPITYK.** Otto Dix återvände efter första världskriget till Dresden och började i etsningar och på duk återge sina upplevelser vid fronten. Hans triptyk Der Krieg (1932) är en av konstnärernas mest gripande målningar. FOTO: ELKE ESTEL/HANS-PETER KLUT

Kulturen bygger det nya Dresden

Katastrofen drabbade Dresden över en natt. Efter att tusen brittiska och amerikanska bombplan dragit över Tysklands vackraste stad fanns bara femton kvadratkilometer aska kvar. Allt var borta: palatsen, museerna och kyrkorna. Nu, 70 år senare, börjar staden återta sin forna roll som kulturpärla.

Dresdenborna står i stor tacksamhetskuld till August den Starke (Fredrik August I) och hans son Fredrik August II. Ingendera var särskilt talangfulla som krigsherrar, men de var desto duktigare byggherrar och båda hade ett utsökt sinne för skönhet.

Far och son var kurfurstar av Sachsen och kungar av Polen vilket förklarar varför de behövde alla

dessa påkostade palats och kyrkor som de lät bygga. August och Fredrik anskaffade också en stor del av de övervärldiga målningarna, porslinsföremålen och de övriga konstskatterna som i dag gör Dresdens museer till dragplåster i världsklass. Den kulturella blomstringen varade en relativt kort tid, främst mellan 1700 och 1760. Det därpå följande seklet tvingades Sachsen efter fle-

ra förlorade slag avstå från betydande landområden och efter Napoleonskrigen minskade Sachsens politiska betydelse ytterligare. Men under 1800-talet fortsatte det vackra Dresden att locka kreativa själar som Wagner, Schumann, Schiller och arkitekten Gottfried Semper och under decenniet före första världskriget upplevde Dresden en kulturell blomstring och betraktades som en

högborg för nydanande musik och måleri.

Ödesdigra februaridagar

De allierade bombningarna den 13 februari 1945 riktades avsiktligt mot de historiska stadsdelarna och civila mål. Man har uppskattat att mellan 25 000 och 40 000 invånare kvävdes, stektes eller brändes levande ihjäl under dessa två februaridagar.

Efter stadens förstörelse väntade femtio år på kommunismens bakgård. Staden hamnade i skuggan av kalla kriget. Sovjetunionen beslagtogs alla konstskatter som inte hade gömts undan och förde dem till sovjetiska museer. Småningom återbörjades allting men det tog sin tid innan man hade skapat utrymmen för att ställa ut allting på nytt.

Återuppbyggt mästerverk

Frauenkirche, Tysklands största och vackraste lutheranska kyrka, förvandlades till en ruin som de östtyska myndigheterna beslöt att skulle tjäna som en påminnelse om kriget. Men efter Tysklands återförening togs beslutet att "arkeologiskt" återuppbygga mästerverket i senbarock stil och största delen av de finansiella bidragen kom från brittiska och amerikanska donatorer. Arkitekten Georg Bährs originalritningar hade överlevt och kupolmålningarna kunde återskapas med hjälp av gamla fo-

tografier. En del byggmaterial från ruinen återanvändes och nya stenar högs för hand. Det cirkelformade kyrkorummet i vitt och guld med relativt diskret ornamentik ger ett harmoniskt och elegant intryck, som en senbarock symfoni. När jag stiger in blir jag förvånad över att se hundratals tystlåtna besökare sitta i kyrkbänkarna. Detta trots att det inte pågår någon gudstjänst.

Det har nu gått tio år sedan Frauenkirche stod färdig och i dag är den verkligen ett självfullt monument över försoningen mellan öst och väst. Det gyllne korset högst upp på sandstenskupolen (vars form liknar en enorm kyrkklocka) göts av en engelsk guldsmed vars far var en av RAF-piloterna som fällde bomber över staden.

Ett slott fyllt av skatter

Residensslottet i Dresden är i dag en gigantisk skattkammare uppdelad i flera olika museer. Det ena museet överträffar det andra. Därför är det bäst att köpa en kombinationsbiljett som ger tillträde till alla utställningar. Man behöver inte älska "gruffligt vapengny och årens blodsmak" för att kunna uppskatta den turkiska rustkammaren, en lyxig uppsättning av tusen och en natt med hundratals orientaliska vapen och textilier.

Det historiska Gröna valvet är slottets egentliga skattkammare och

FAKTA

Extremvindar

● **Mindre än en procent** av Dresdenborna är födda utanför Tyskland. Den islamfientliga rörelsen Pegida, som startade i Dresden, har gett staden ett dåligt rykte. Dresden har sedan Tysklands återförening haft problem med nynazister och högerextremister som tågar genom stadens centrum. Fotbollsklubben Dynamo Dresden, som spelar i tredje ligan, har en stor högerextremistisk supporterskara som från läktaren skanderar antisemitiska och invandringsfientliga ramsor.

Hur allvarlig situationen är fick jag själv uppleva när jag under ett av mina Dresdenbesök bodde på ett hotell som låg i närheten av Dynamos stadion. Majoriteten av gästerna visade sig vara hundratals kravallpolis som hade transporterats från annat håll för att förhindra att strider bröt ut mellan Dynamos och motståndarens supportrar.

dagligen säljs endast ett begränsat antal inträdesbiljetter. Reservera en biljett i tid för att se de åtta rummen fylla med kurios och överdriftiga föremål tillverkade av bärnsten, guld, silver, ädelstenar och elfenben. Detta "skrytkabinett" har inte sin like norr om Alperna. Mest imponerad blev jag ändå av ett antal självgående och fantastiskt snyckade mekaniska maskiner i Det nya gröna valvet.

Porslinet lade grunden

Det var en alkemist som för 300 år sedan satte Dresden på världskartan. J. Fr. Böttger tillfångatogs av August den starke för att han påstod att han kunde framställa guld, men han tvingades i stället ta fram porslin som på den tiden hade högre status. Efter årtal av experimenterande upptäckte Böttger kinesernas hemliga recept för porslinsstillverkning och ett år senare flyttades verksamheten till Meissen där man i dag kan besöka fabriken och dess samlingar.

Porslinsmuseet brukar inte finnas med på fem-i-topp listan över en stads sevärdheter. Men det är i Zwingerpalatset som man hittar världens mest sevärd porslinsmuseum.

Zwingerpalatset, också kallat Dresdens kulturella hjärta, beställdes av August den starke efter hemkomsten från Frankrike, där han hade besökt det nya palatskomplexet i Versailles. Augusts favoritarkitekt

Matthäus Daniel Pöppelmann fick i uppdrag att bygga ett slott värdigt en polsk solkung. Resultatet blev ett lågt, åtstramat, lite diskret och elegant rokokopalats med en stor innergård som användes för militära parader och musikaliska festspele. Nu valkar trötta turister sina svettiga fötter i fontänerna.

Världsberömda änglar

Det påstås att de sovjetiska trupperna som efter fredsförklaringen intog Dresden hade fått i uppdrag av Stalin att rädda Zwinger från total förstörelse. Arbetet med återuppbyggnaden startade nästan genast samtidigt som sovjetiska militärer beslagtogs alla målningar. Alla de viktigaste verken återbörjades 1956 men hundratals målningar försvann efter kriget. Alte Meistermuseets kändaste målning är Rafaels *Sixtinska madonnan*. Men det är knappast helgonen nutida besökare är intresserade av utan snarare de två änglaffigurererna på nederkanten av målningen. Dessa änglar liknar riktiga barn (vilket är ganska ovanligt i renässansmålningar) och har reproducerats på otaliga julkort, replansch, toapapper och annat kitschigt.

Museet hyser också Giorgones *Slumrande Venus* som skapades för femhundra år sedan och betraktas som modern till alla kvinnliga nakenstudier. Konstnärerna är kvalitativt utan vidare i samma klass som

Louven och Londons National Gallery med en samling av väsentliga mästerverk av Tizian, Dürer, Rembrandt, Van Dyck och Vermeer och hundratals andra nederländska, italienska, spanska och tyska mästare. Jag kan tänka mig att gamla Dresdeninvånare känner nostalgiskt när de ser venetianen Bernardo Bellottos stadsvyer som illustrerar varför Dresden kallades för "Elbflorens".

I Bellottos mest berömda panorama syns "Dresden från den högra flodstranden nedströms från Augustbron" och dit beger jag mig för att fotografera samma stadsvy. Strandstråket på flodens vänstra sida erbjuder en superb utsikt mot gamla stan.

Ett järnstaffli anger var Bellotto befann sig 1751 för att skissa upp sin berömda målning som skildrar en förskönad verklighet med barockbyggnader som självglott speglar sig i floden i ett behagligt venetianskt ljus. Bellotto målade 17 stadsvyer som inte bara var tänkta som dekorationer. På 1700-talet var det brukligt att man gjorde kopparstick av målningar som spreds utomlands och såldes ganska billigt. Tavlorna var ett led i August den stores propagandakampanj. Han gjorde nämligen anspråk på den tysk-romerska kejsarvärdigheten och tavlorna skulle göra reklam för kulturmetropolen han höll på att skapa.

Musikens högborg

Semperoper, som ligger intill Zwingerpalatset, stod färdig 1985 och är i stort sett en kopia av det gamla operahuset.

Richard Wagner och Richard Strauss tillbringade båda längre perioder i Dresden. Strauss banbrytande operor *Salome* (1905) och *Elektra* (1909) uruppfördes på Semperoper liksom sju andra av Strauss operor.

Här har den internationellt kända finländska sopranen Camilla Nylund upplevt några av sina största triumfer.

Camilla Nylund bor i den gamla kurorten och villastadsdelen Weisser Hirschen, där många konstnärer och artister är bosatta.

Hon berättar att folk under den kommunistiska epoken aldrig upphörde att gå på föreställningar och konserter.

Det fanns vissa intellektuella människor som under DDR-tiden försökte skapa en normalitet med musik och teater.

I dag känns Dresden som en lite skygg men "normal" tysk storstad. Det är museerna, den klassiska musiken och arkitekturen som fascinerar. Det kulturella utbudet är extraordinärt och har på allt sätt bidragit till Dresdens pånyttfödelse.